



**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

56. An Episcopus ex hoc Decreto possit dispensare in irregularitate bigamiæ interpretativæ, si sit occulta, non solum quoad minores Ordines, sed quoad majores? Et an in vera bigamia possit Episcopus ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

Marchinus de Sacram. Ordinis, tract. 1. part. 9. cap. 1. difficult. 3. num. 2.

RESOL. LIV.

An Episcopus possit dispensare cum homicida occulto voluntario quoad retentionem beneficii Curati?

Idem est dicendum de Canonico homicida occulto, ut possit interesse Choro, & gaudere fructibus Canonici? Ex part. 7. tract. 2. Ref. 34.

§. 1. Negativam sententiam docet Barbosa de Potestate Episc. p. 2. Alleg. 39. n. 61. vbi sic ait: An autem hodie possint Episcopi dispensare cum homicida voluntario ad retinendum curatum, quaestio est non correccenda, in qua affirmatiue respondent Sayr. in floribus decif. sub tit. de offic. Ordin. decif. 13. Zerola in praxi Episc. p. 2. ver. dispensatio, §. 3. Nauarr. consil. 13. de offic. Ordin. in antiq. alias conf. 45. sub tit. de homicid. in nouis. Sed haec opinio nullo modo recipienda est ex verbis eiusdem Concilij simpliciter prohibentibus Episcopis facultatem dispensandi cum homicida voluntario, nec distinguendis ad beneficia, vel ad ordines, quinimò expressè loquentibus de vtrisque in illis verbis ibi: nec illis aliqua Ecclesiastica beneficia, etiam si curam non habeant animarum conferre liceat, sed omni Ordine, ac beneficio, & officio Ecclesiastico perpetuo careant: idè si quis omne dicit, nihil excipit ex iuris regula, certè dum in eodem capite sancitur, ut omni Ordine perpetuo careant, non esse eius dispositionem ad sacros tantum, aut curata beneficia restringendam, sed ad minores etiam, aut simplicia extendendam. Ita Barbosa, qui citat Auilam, Sayrum, Nauarrum, &c.

2. Sed affirmatiuam sententiam tenet Marchinus de Sacramento Ordinis tr. 1. part. 9. cap. 1. difficult. 3. n. 3. vbi sic ait. Licet Concilium prohibuerit homicidis collationem noui beneficii; non tamen vetauit Episcopis dispensare cum illis ad simplex beneficium retinendum, vel etiam ad retinendum curatum, dummodò per alium illud exerceat: quidquid oppositum, quoad retinendum curatum, dicit Barbosa allegat. 39. n. 61. vers. An autem de officio Episcopi. Sed immeritò: quia Concilium de sola collatione noui beneficii loquitur, nec vllomodo distinguit de retentione beneficii simplicis, vel parochialis. Haec Marchinus; cui adde Alzedum in Praxi Episc. p. 2. c. 6. n. 7. vbi docet, quod possit Episcopus dispensare, ut Presbyter homicida voluntarius occultus, qui antea habebat beneficium Curat, illud possit retinere in futurum, & similiter cum Canonico homicida occulto, ut possit interesse Choro, & gaudere fructibus Canonici.

RESOL. LV.

An irregularitas tria ex bigamia propria & interpretatiua sit aliquando dispensabilis ab Episcopo etiam ad sacros Ordines?

Idem est dicendum de Pralatis Regularibus quoad suos subditos.

Et inter alios casus, qui pro praxi supradicta quaestions adducuntur, tandem queritur, an Episcopus possit dispensare in irregularitate occulta, quam contraxit Subdiaconus ducens viduam? Ex part. 4. tract. 2. Ref. 61.

Sup. hoc in duabus seqq. Ref. & lege

§. 1. Negatiue respondeo cum communi DD. sententia, quos avertit Mauritius Alzedo in

praxi Episcop. part. 2. cap. 6. num. 51. & Barbosa de potestate Episcop. part. 2. allegat. 49. num. 25. Verum non grauaabor hic apponere sententiam Ioan. Praproti in 3. part. 9. §. de irregularitate, dub. 7. num. 138. vbi sic ait: Peculiaris difficultas est, an Episcopus nonnunquam possit dispensare in irregularitate orta ex bigamia interpretatiua, v. g. si res sit occulta? Alii qui vniuersim censent non posse, quia haec irregularitas non oritur ex delicto, sed ex defectu significationis, vel ex ipso facto coniugij attentati etiam inualide; non videtur tamen improbable quod possit in ea quae oritur ex delicto etiam alieno, v. g. in irregularitate, quam contrahit is, qui cognouit uxorem, postquam ea commisit adulterium cum alio, etiam si adulterium uxoris sit occultum, quia talis irregularitas verè oritur ex delicto. Item quod possit in ea, quam contrahit Sacerdos qui post mortem uxoris legitimae existens in Sacris, tentat aliam in uxorem accipere, quia etiam haec irregularitas oritur ex delicto, idque etiam conetur contrahere cum vidua: nam cum matrimonium sit irritum, non inducit irregularitatem ex defectu significationis, sed ex peccato. Idem si laicus contrahat irregularitatem inuendo matrimonium cum duabus inualide, vel inualide cum vidua, quam irregularitatem orti ex delicto tenet Sanchez lib. 7. disp. 84. num. 6. in fine & disp. 86. num. 12. censet Episcopum in nostro casu posse dispensare. Non est, inquam, improbable in his & similibus casibus, quando irregularitas est occulta, Episcopum posse dispensare, non solum quoad minores Ordines recipiendos, vel exercendos, sed etiam quoad maiores, iuxta potestatem ei concessam à Concilio Tridentino sess. 24. cap. 6. de reformatione. Possit etiam dispensare in irregularitate occulta, quam contraxit Subdiaconus ducens viduam, quia eius irregularitas est ex delicto. Ita Praprotius vbi supra. Et hanc sententiam tenet etiam Bartholomaeus de Vecchis in praxi noui. disp. 9. dubio 15. num. 3. qui citat Sanchez, & illam extendit ad Pralatos Regulares cum eorum subditis, & post illum Tamburinus de iure Abbat. tom. 2. disp. 17. quest. 3. num. 3. Sed licet haec opinio sit probabilis, tunc recedas à prima sententia negatiua.

RESOL. LVI.

An Episcopus ex hoc Decreto possit dispensare in irregularitate bigamia interpretatiua, si sit occulta, non solum quoad minores Ordines, sed quoad maiores?

Et an in vera bigamia possit Episcopus dispensare ad minores Ordines, & beneficium simplex? Ex p. 7. tr. 2. Ref. 35.

§. 1. Hanc quaestione tractauimus in part. 4. tr. 2. Ref. 71. & 72. nunc adducam Ioannem Machadam, qui me citato hoc dubium pertractat, citata nono. 1. de Perf. Confess. lib. 1. p. 3. tr. 17. docum. 4. n. 2. vbi sic asserit. Quando la irregularidad es verdadera, è interpretatiua, comunmente afirman los Doctores, que el primo Obispo no la puede dispensar. Si ben de la interpretatiua, quando es secreta, y previene, de delicto aunque ageno, es muy probable, que no solamente para Ordenes menores; sino tambien para mayores puede dispensar el Obispo, conforme a la facultad, que goza por el Concilio para dispensar en las irregularidades secretas, que provienen de algun delicto, y no estan aduzidas al fuero exterior; fundase esta opinion en que, como dizen Sanchez, y otros graves Autores, la irregularidad que se contrae por la bigamia viene a ser

per culpa; y sendolo puede en ella el Obispo lo que es la dadas irregularidades, que provienen de dicit.

2. Si per lo menos pueda el Obispo dispensar en la verdadera bigamia, para que el bigamo pueda recibir Ordenes menores, y beneficios simples: tampoco culpa del derecho; y es tambien dudoso, y remido entre los Doctores. Villalobos, y otros Autores son de parecer, que ni en la bigamia verdadera, ni interpretativa, ni para recibir Ordenes menores, ni executar las recibidas, ni para beneficios simples puede el Obispo dispensar con el bigamo. Si bien Sanchez, y otros muchos con mas probabilidad defenden lo contrario: lo qual admite Villalobos, quando huviese alguna verdadera causa para dispensar. Huevique prae dictus. Machados. Sed ne deities recognoscere me ipsam obsequia. Et haec dicta sufficiant circa praesentem Tractatum in gratiam Dominorum Episcoporum elaboratum: sed pro eius coronide satis in lignum praedictabilem difficultatem discutendum vilius est hanc apponere; ideo quareo.

RESOL. LVII.

An aliquando irregularitas orta ex bigamia vera, & interpretativa sit dispensabilis ab Episcopo? Et pro praxi huius questionis adducitur singularis, & speculativa. Et an Praelati Regulares in vera bigamia possint cum suis subditis absolute ante & post susceptionem Ordinum dispensare? Ex p. 7. tr. 11. & Milic. Rel. 43.

§. 1. Aliquos casus secundum mentem Ioannis Prapostui adduxi in part. 4. tract. 2. repositio. nunc & alium adducam secundum mentem Stephani Baunij, in Theolog. Moral. parte secunda, tractatu undecimo, quasi. 59. ubi sic ait: Sit pro exemplo, vir quidam, qui cum procul ab ea provincia degeret, quam modo incolit, & in qua domicilium sibi ac rebus suis constituit, duas sibi virgines copulavit uxores, quibus factis, bona fide ordinandum Episcopo obtulit, impedimenti sui ad suscipiendos ordines occasione Bigamiae nescius, de hoc homine contendo, et ab Episcopo facultatem concedi posse, utendi ordine suscepto Sacerdotij cum hac Bigamia.

1. Primo, quidquid Pontifici in univ. Ecclia ad animarum bonum & commodum, ius naturale ac humanum vult concessum, id Episcopo in sua Diocesi, cum est necesse, nisi Papa sibi id speciali sanctione reservaverit, tentare, ac facere est permittitum. Sed pro casu praesenti facit necessitas, periculum scilicet amittendae famae ac opinionis, quam de sua virtute, vitaeque innocentia, praeclearis suis factis, apud plebem obtinuit, si ad dicenda Missa praedictus Sacerdos, diu cum populi offensa abstinere, in eam enim venientem poterit, quidpiam in eo subesse culpae, quam obrem ad facta Missarum solemnia pro cetero non more, non nisi raro, ac infrequenter, audeat accedere.

2. Et quamquam ab ordine repellatur Bigamus in capite superius, & capite extremo de Bigamis, & a Concilio Niceno, ut est in Epistola Divi Ambrosij 82. in Concilio. Arelaten. tertij sub Leone Primo, in Canone primo, Concil. Romani sub Hilario, Hispaniensis secundum circa tempora Honorij, & Sisebuti Regis Canone quarto, & Apostolorum 17. ubi si quis post bigamiam, secundis fuerit nuptiis copulatus, aut concubinam habuerit, vetatur Episcopus esse, vel Praef. Tom. III.

byter, aut Diaconus, aut proflus ex numero eorum, qui ministerio sacro deserunt; si haec tamen statuta vim suam omnem, ea seculitate, quae sunt concepta, in istum exercerent, de quo fit in questione mentio, in perpetuum eius exitium haud dubie cederent, cum perpetua factis eum altariibus carere eam fama suae detrimentum esse necesse, aut certe non modico tempore, nempe dum Roma istius impedimenti dispensatitices venirent literae, quod quam a Christi Romanique Pontificis benignitate ablit, in eorum opinione relinquo, qui potestatem condendarum legum, datam ei ad Catholicae plebis commodum norunt, nullo modo ad exitium; fidem ergo omnem superat, velle Pontificem in hac istius Presbyterij, de quo nobis est sermo, necessario tempore, Episcopo facultatem omnem ademptam esse, dispensandi in eius impedimento.

4. Secundo, qui Canones contra Bigamos, sunt a Concilio, aut Romanis Episcopis scripti; eos a suscipiendis ordinibus prohibent, nullo modo a susceptorum vsum eos ergo committit Episcopus, si ordinato cum impedimento Bigamiae, ordinum suorum vsum patiat aut velit esse liberum.

5. Tertio, in Papa, Conciliorumque legibus dispensare potest Episcopus cum est necesse, nec facilis est in Urbem, Papamque transitus, ita culpas lethales, graues, & acerbis, qua vti sui iuris in Bulla Coena sibi Pontifex seponit, in necessitate, poenitentia condonat Episcopus, secundum doctrinam Henricus libro sexto de poeni. capite decimo-sexto, numero primo, & capite nono, numero septimo. Similiter cum res, temporaque exigunt, nec facilis est ad Papam recursus, dispensat in impedimentis matrimonij, ut notarunt Sauch. libro secundo de Matrim. disp. 40. num. 2. & seq. Coninch. de Sacrament. Matrimonij, & alij. Sed res haec ambae faciunt pro Sacerdote, de quo est questio, ergo ei concedi per Episcopum poterit, ut in suscepto ordine ministrat, eaque praestet omnia, quae facere Sacerdotibus est in more. Huevique Baunius, quae secundum eius mentem dicta esse volo.

6. An vero in vera Bigamia possint Praelati Regulares dispensare cum suis subditis absolute ante & post susceptionem Ordinum, vide Bordonum in Consilijs regular. fol. 11. n. 35. in fine ubi affirmativam sententiam tenet, quod etiam docet Baunius ubi supra quest. 68.

RESOL. LVIII.

An saltem dicta irregularitas vera bigamie sit dispensabilis ab Episcopo quoad Ordines menores, & simplex beneficium? Et notatur posse Episcopum dispensare in bigamia similitudinaria cum eo, qui contraxit cum Virgine, secus si contraxit cum vidua, vel duplex mixt matrimonium. Ex p. 4. tract. 2. Rel. 62.

§. 1. Negativam sententiam tenet Villalobos tom. 1. tractat. 21. diffic. 31. num. 13. Turrianus de censur. lib. 9. disputat. 70. dub. 5. Bizozerus in summa tract. de censur. cap. 2. num. 7. Squillante de privileg. Cleric. cap. 4. dub. 6. num. 97. & alij penes ipsos asserentes Episcopum non posse dispensare cum bigamis in bigamia vera, vel interpretativa, non solum ad Ordines menores suscipiendos, sed neque ad vsum susceptorum; & ratio est, quia Episcopus non potest dispensare in lege Pontificis, nisi in casibus iure concessis; sed ius excludens bigamos ab omnibus Ordinibus latum est a Concilio Niceno, teste D. Ambrosio epist. 82. ergo, &c. Ec 3 Deinde

Sup. hoc supra prope finem Ref. 55. & in alijs eius vicinjs annot.

Sup. hoc supra in Ref. 56. §. Si por. & infra in Ref. seq. recit. anter in §. vlt. & lege Ref. not. seq.

UNIVERSITÄT
MÜNCHEN
BIBLIOTHEK
MÜNCHEN